

ENTREVISTA

Per al coreògraf Cesc Gelabert, ballar consisteix a “viure simultàniament amb el cos, el cor i la ment”.

“El cos no diu mentides”

CESC GELABERT, que torna al Lliure de Gràcia amb el seu extraordinari espectacle ‘Escrit en l’aire’, parla de dansa, de política i de vida. Recorda Moisès Maicas i anuncia llibre.

Jacinto Antón

Cesc Gelabert (Barcelona, 1953) em cita al Bauma, cosa que envolta l’entrevista d’un cert to de nostàlgia, augmentat per la llum ambarina del migdia que es filtra pels amplis finestrals i que aureolarà la conversa. El coreògraf i ballarí apareix amb el seu desconcertant aspecte d’entre monjo i Buster Keaton, amb la camisa tancada fins a l’últim botó del coll i el cinturó molt alt, amb un manat de claus penjant. S’asseu molt recte, demana un ascètic cafè sol mirant admonitòriament el meu cafè amb llet i el meu croissant com si fossin el festí de Baltasar.

Pregunta. Torna al Teatre Lliure de Gràcia, després de tants anys, amb *Escrit en l’aire* (Gelabert dansa *Novarina*) —fins dissabte—, una festa de paraules, imatges i moviments, que la crítica ha posat, precisament, pels núvols.

Resposta. Sí, em fa molta il·lusió, no havia actuat a Gràcia des que van reformar la sala. L’espectacle el vam fer, amb Moisès Maicas, per al Grec 2016. Li va perfecte al Lliure de Gràcia. La idea va ser de Moisès, que va assistir a una lectura que va fer Valère Novarina, l’autor dels textos; tenia una gran admiració per Novarina.

P. La trobada d’un escriptor, Novarina, i un ballarí, vostè.

R. La potència d’un moviment ve marcada per l’emoció i la ment. Jo ballo ple de paraules. La tragèdia i la virtut de la dansa és que la paraula està vetllada pel cos. Jo no soc actor, la meua paraula no és interessant. Però en Valère trobo paraules sàvies que tenen a veure amb mi. Valère és un creador impetuós, un veritable compositor de la llengua.

P. El resultat és fascinant, hipnòtic.

R. M’apassiona veure el que passa en la ment de l’espectador quan li arriben alhora poesia i moviment. Aquest espectacle va més enllà del que he fet; interessa molt també al públic de teatre. Això és per descomptat un repte. A la meua edat, 64 anys, per a un ballarí voler augmentar els registres, haver d’aprendre’s un text i dir-lo...

P. Moisès Maicas va morir el juny passat, en precipitar-se a les vies del metro.

R. Encara em venen llàgrimes en parlar d’ell. Vam estar dos anys treballant junts. Era un gran home de

teatre, de família teatral, molt culte, enormement amable, apassionat per l’ofici, molt discret. Assajar sense ell se m’ha fet molt estrany. Em va saber molt greu el procés pel qual va passar. Em costa parlar del tema. M’agradaria dedicar-li aquestes funcions d’*Escrit en l’aire*, que siguin un homenatge a ell.

P. Vostè va viure de prop els seus últims dies.

R. Sí. És molt estrany. No vaig notar res. I els amics tampoc. Moisès no era gens extravertit. I no volia molestar. Va morir un dimarts; el dissabte anterior estàvem treballant, i no em vaig adonar de res. No soc psicòleg, no puc opinar. Quan et mirava, era difícil endevinar en els seus silencis. Era tossut i tenia les seves obsessions. Però era molt respectuós. El recordo tant... Em corregia la pronunciació de les paraules. Tenia una gran sensibilitat. Sento que no hagi pogut seguir desenvolupant el seu talent. Havia començat un tractament. No sé, de vegades falla alguna cosa, la química interna. Però ningú sap en el fons què és el que fa que un dia a les 9 del matí et llancis al metro.

Es fa un silenci llarg. Cesc Gelabert remou lentament amb la cullereta el seu cafè fred.

P. L’espectacle és molt vistós, amb aquests objectes que manipula i aquest vestuari.

R. Els objectes són obra de Toni Giró, i el vestuari, és clar, de Lydia Azzopardi. Soc com un *clown*, amb aquest característic gorro, com un con de pallaso blanc. Gaudeixo molt parlant en escena, dient aquestes paraules. Hi ha humor, metafísica...

P. Diu que cada vegada li interessa més el públic.

R. Així és. La mesura de l’art la dona el públic. Veient, escoltant.

P. No sé si aquests dies el públic hi està gaire posat, però.

R. No vull parlar de política. Ja hi ha molta paraula. És cert que vivim temps aclaparadors, difícils. No hi ha espai per a la reflexió. Ara és important conduir l’emoció, que està disparada. No és el moment de l’astúcia, sinó de la saviesa. De trobar solucions. Com a artista, jo sempre he treballat per a la cultura catalana oberta al món. M’has vist actuar al Japó. Soc d’aquí, però miro i em relaciono amb el món. Si tingués una idea política genial l’explicaria. Però la meua funció és seguir creant cultura.

P. Quina és la seva fórmula per transitar aquests temps?

R. M’hi enfronto meditant i ballant. I amb els amics, amb la gent. Està demostrat que estem tots interrelacionats, depenem els uns dels altres, encara que la vida moderna et faci creure que tens una força individual. Segueixo un camí de desafecció de mi mateix i d’ajudar en el que pugui.

P. L’ocupació global dels teatres a Barcelona ha caigut d’un 60% a un 40%, aproximadament.

R. Depèn de la sala. Em diuen que al Lliure de Gràcia va bé, que estan al 80%. Tot això és com una muntanya russa. Però hem de fer un esforç per seguir

la vida, independentment del que haguem de fer com a ciutadans.

P. A la dansa només li faltava aquesta situació.

R. Està en un moment difícil, tot just sortits de la crisi. És un art viu, i si desapareix costarà molt tornar-lo a recuperar.

P. Parlant del Lliure de Gràcia, recordo haver-lo vist allà, en aquell muntatge en què ballava Juan Carlos García, el director de Lanònima.

R. *Desfigurat!* El 1985. Va ser quan vam crear la companyia Gelabert-Azzopardi. Fa molt de temps... La primera vegada que vaig actuar al Lliure va ser el 1977, vaig ballar amb la Toni, la meua germana, una peça que vam muntar amb Frederic Amat.

P. Ballar és per a vostè una forma de vida.

R. Ballar és la meua manera d’estar equilibrat. Fa anys que soc budista. Són els únics que m’han ensenyat què és la ment, què és l’emoció. M’han donat una visió universal de les coses.

P. Sembla que hi ha hagut una confluència natural entre vostè i el budisme. Moltes de les coses que ha dit sempre tenen una qualitat semblant.

R. En termes de dansa, el meu mantra és que ballar és habitar el cos amb el cor i la ment. Viure simultàniament amb el cos, el cor i la ment. El cos no diu mentides. Un cos habitat, com dic, no les diu.

P. Això es contraposa al món digital.

R. El món digital no té cos. Una persona li ha de donar cos i emoció, si no, no és res. A tots ens agrada ballar la vida en directe, no vista a la pantalla d’un telèfon. Aquí pots dir totes les mentides que vulguis, no hi ha risc.

P. En la maduresa de ballarí sexagenari, quina relació té amb el seu cos?

R. El teu cos és el que tu perceps i sents. El teu cos de nen, d’adolescent, el de la maduresa i el de morir són diferents, canvia contínuament. El secret és acceptar-ho. Anar habitant-lo bé. El d’ara no té res a veure amb el que va ser, però està igual de viu. Cal substituir la quantitat per la qualitat. Es tracta de ser savi amb el teu cos, però de seguir usant-ho. El dia que em mori vull poder ser capaç d’estirar-me a terra i aixecar-me. El terra és vist com un perill per a la gent gran, però si no et separets del teu cos, no ho és.

P. Hi deu haver algun secret tècnic.

R. La saviesa. Som el resultat de tots els moviments que hem fet a la vida. Igual que si menges merda acabes fet merda, si et mous malament acabes fet un nus. El secret és no separar el cos de la ment.

P. Doni’ns una fórmula.

R. L’essencial és fer bé les coses normals de la vida, amb consciència i emoció: si camines fes-ho bé, si

“Vivim temps aclaparadors.
Cal conduir l’emoció,
que està disparada.
No és el moment de
l’astúcia, sinó de la saviesa”

agafes alguna cosa, si t’ajups, fes-ho bé. Sent i trobaràs les teves pròpies solucions. Jo ara ja no corro, no em va bé; pujo i baixo el Putxet perquè necessito massa muscular. Ara publicaré un llibre, no de la meua història, sinó de les meves idees sobre la dansa, *La dansa com a eina*. Volia deixar escrita la meua petita saviesa sobre la dansa com a vida i com a art. Diré textos del llibre en una *performance* que faig a la Pedrera el dia 16.

P. Porta anell de casat.

R. Amb la Lydia. Ens vam casar molt tard. Quan ballo me’l trec. La Lydia és la meua gran mestra de l’amor i l’amistat.

P. Què opina de la passió?

R. És el motor. Jo soc molt emocional, com la majoria dels catalans. Però cal *lidiar* amb les emocions. I lamento utilitzar aquesta paraula taurina, com a budista deploro el maltractament als animals.

P. Es penedeix de *Belmonte*?

R. No, em va atreure enormement en el seu moment aquesta forma cultural, aquest món, pels seus codis i estètica, però era una altra època.

P. És vostè bon amic de Mikhaïl Baryshnikov.

R. Sí, mantenim una gran amistat. He fet un solo per a ell, però ara està en una etapa en què vol fer coses de menys moviment, així que el ballaré jo al gener al seu centre de Nova York. És un home molt intel·ligent, i et parla de Balanchine, de Barbara, de Bergman...

P. Tot i això, Jessica Lange el va deixar per Sam Shepard.

R. Ah, ell ha tingut tantes amants...